

STICHTING

BEHOUD **TOMBE VAN NELLESTEIJN**

BELVEDÈRE
MAUSOLEUM
LANDSCHAPSPARK

RIJKSMONUMENT
IN LEERSUM

VOORWOORD

Cornelis Jan van Nellesteijn (1759-1832).

Johan David Zoicher (1791-1870).

De **Tombe van Nellesteijn** is in zijn soort een uniek neoclassicistisch bouwwerk op het hoogste punt van de Donderberg in Leersum en een iconisch element van de Stichtse Lustwarande. Onder de uitzichttoren bevindt zich de grafkelder van de familie Van Nellesteijn.

De Tombe is in 1818 gebouwd volgens het ontwerp van de befaamde architect en landschapsarchitect J.D. Zoicher jr. in opdracht van C.J. van Nellesteijn, de toenmalige eigenaar en bewoner van ridderhofstad Broekhuizen.

In 1822 vond de eerste bijzetting plaats, in 1917 werd het twaalfde en laatste familielid bijgezet, daarna werd de grafkelder dichtgemetseld.

In 1907 is de Tombe samen met circa 20 ha bospercelen geschonken aan de toenmalige gemeente Leersum onder voorwaarde dat de Tombe in stand zou worden gehouden.

De Stichting Behoud Tombe van Nellesteijn is opgericht in 2020, in een tijd waarin de gemeente Utrechtse Heuvelrug zeer beperkte financiële middelen heeft om monumenten te renoveren en te onderhouden.

De akroteria op de vier hoeken worden gevormd door gevleugelde zandlopers, symbool voor de vluchtigheid van het leven.

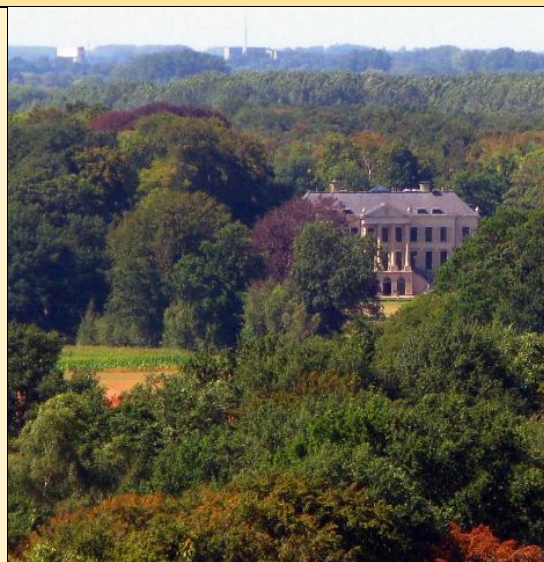
Zichtlijn naar Broekhuizen, situatie 1832.
Paars = heide.

De Tombe van Nellesteijn maakt als zelfstandig rijksmonument deel uit van de als complex beschermde historische buitenplaats Broekhuizen

De Tombe is van belang vanwege de ouderdom, vanwege de gaaf bewaarde architectonische vormgeving, vanwege de functie als mausoleum en uitzichttoren en vanwege de bijzondere plaats die de Tombe inneemt in de parkaanleg van landgoed Broekhuizen.

Een belangrijke rol in de parkaanleg speelt het uitzicht vanaf Broekhuizen op de graftombe van de familie op de Donderberg ten noordoosten van het huis. Ondanks een notarieel vastgelegd servituut van uitzicht, waarin is bepaald dat de gemeente het vrije uitzicht op deze Tombe 'van den voet tot den top', zowel vanaf Broekhuizen als vanaf de nabij gelegen boerderij Schevichoven, zou waarborgen, is het uitzicht in de loop der jaren enigszins dichtgegroeid.

In 2021 is de Tombe door de provincie Utrecht aangewezen als "Erfgoedparel".

Kasteel Broekhuizen, vanaf de Tombe.

Rijksmonument
Tombe van Nellesteijn

De Tombe is ingeschreven in het Rijksmonumentenregister met nummer 527922 en is onderdeel van complex 522862 (buitenplaats Broekhuizen).

DE STICHTING

De **Stichting Behoud Tombe van Nellesteijn** is opgericht op 2 juli 2020.

Aanleiding voor de oprichting was de behoefte aan noodzakelijk onderhoud aan het monument. Schilderwerk aan de houten delen vroeg aandacht en door zoutuittreding uit de muren was het pleisterwerk in slechte staat.

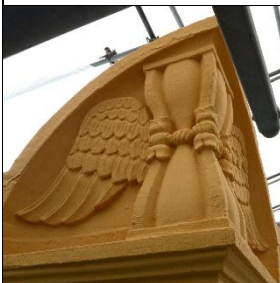
De Stichting ondersteunt de gemeente Utrechtse Heuvelrug, eigenaar van de Tombe, bij het onderhoud en herstel door middel van fondsenwerving en biedt ondersteuning bij de voorbereiding van restauratieplannen.

Het monument is onderdeel van de parkaanleg van het landgoed Broekhuizen in Leersum. De aandacht van de Stichting beperkt zich daarom niet tot het onderhoud aan de toren en grafkelder, maar richt zich ook op het behoud en herstel van de historische verbinding met kasteel Broekhuizen.

Na de valwind die Leersum op 18 juni 2021 trof, hebben we samen met gemeente en Staatsbosbeheer nagedacht over het herstel van de omgeving.

*Restauratie in 2022:
In mei werden de steigers rond de Tombe
opgebouwd.*

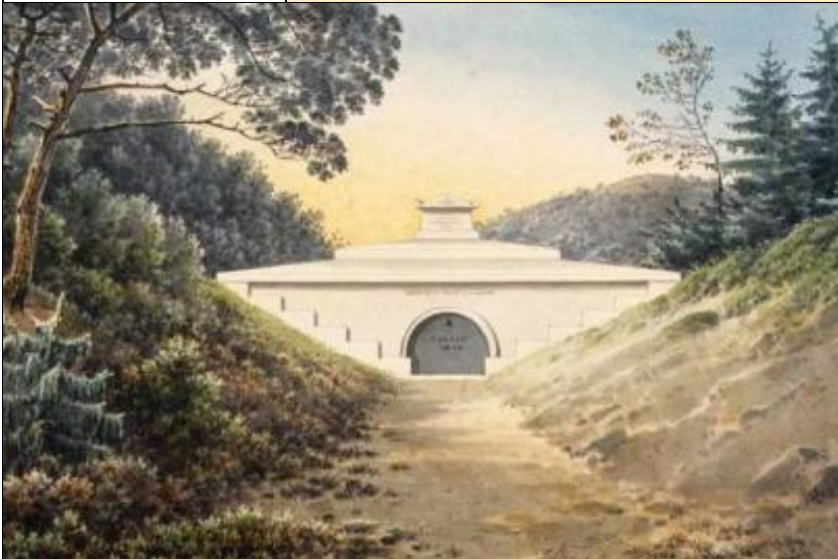
*Schilderwerk en herstel
akroterion, in de zomer
van 2022.*

Foto's: Cees Keur

DOELSTELLINGEN VAN DE STICHTING

De Stichting heeft de volgende doelstellingen:

1. het verwerven van fondsen voor het behoud en herstel van het rijksmonument Tombe van Nellesteijn te Leersum en het omringende gebied, waaronder ook begrepen wordt de historische verbinding en de zichtas met kasteel Broekhuizen te Leersum, onder andere door het aanvragen en realiseren van fondsen bij instanties die hiervoor in aanmerking komen;
2. het ontwikkelen van activiteiten en projecten met het oog op de doelstelling zoals verwoord onder a. en na realisatie van de doelstelling onder a. het relevant houden en bevorderen van het onderhoud van het rijksmonument Tombe van Nellesteijn te Leersum;
3. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

*J.D. Zocher ontwierp een "natuurlijk" dal als voorterrein van de graftombe.
Presentatietekening uit de collectie van Het Nieuwe Instituut.*

ACTIVITEITEN

Teneinde deze doelstellingen te effectueren bestaan de activiteiten van de Stichting uit het verwerven en beheren van gelden om herstel en duurzaam behoud van de Tombe van Nellesteijn te bewerkstelligen, waaronder verwerving van subsidies, sponsorgelden en donaties.

De Stichting heeft sinds 2 juli 2020 de status van culturele ANBI. De Stichting is immers voor meer dan 90% actief op cultureel gebied. Het rijksmonument Tombe van Nellesteijn is middels rondleidingen door deskundige gidsen

en het inrichten van tentoonstellingen over de historie van de Tombe en Leersum voor een breed publiek toegankelijk.

Met basisscholen wordt samengewerkt om ook de jeugd in aanraking te brengen met de rijke historie. We onderhouden intensief contact met de Historische Vereniging Leersum, de Vereniging Dorp en Natuur Amerongen-Leersum, de plaatselijke commissie Open Monumentendag, de gemeente en Staatsbosbeheer om activiteiten op elkaar af te stemmen.

*Open Monumenten-
dag.*

*Leerlingen van
basisschool
De Schakel
bij de Tombe.*

BESTUUR

*De oprichtingsakte werd
verleden op 2 juli 2020.*

Het bestuur van de stichting bestaat uit:

- Hugo Prakke
voorzitter
- Dirk van der Meer
secretaris
- Joost Scheltinga
penningmeester
- Jan Hogendoorn
algemeen bestuurslid

Bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor hun activiteiten. De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft de kosten van de notaris voor het opstellen van de oprichtingsakte voor haar rekening genomen.

Van de Historische Vereniging Leersum heeft de Stichting een startdonatie mogen ontvangen om de eerste onkosten te vergoeden.

BELEID

Algemene werkzaamheden van de Stichting bestaan uit:

- Verwerven van gelden.
- Beheren van de binnengekomen gelden.
- Opstellen van beleidsplan, een financiële verantwoording en een jaarverslag van de activiteiten.
- Uitdragen van het cultuurhistorisch belang van de Tombe.
- (Laten) uitvoeren (door de gemeente Utrechtse Heuvelrug als eigenaar/opdrachtgever) van de werkzaamheden benodigd voor het herstel en behoud van de Tombe van Nellesteijn.
- Actief participeren in alle ontwikkelingen op het grondgebied rondom de Tombe.

De toren was uitkijkpost van de luchtbescherming in de Tweede Wereldoorlog.

TOERISTENBOND VOOR NEDERLAND

De eerste bewegwijzerde wandelroute van Nederland liep langs de Tombe van Nellesteijn (ANWB 1914).

OVERZICHT VAN TOEKOMSTIGE ACTIVITEITEN

Na de restauratie aan de buitenzijde richt onze aandacht zich vooral op:

- Contact met de gemeente Utrechtse Heuvelrug (eigenaar) betreffende het toekomstige onderhoud van de Tombe.
- Actualisering van de inrichting van het monument, uitwerking van de tentoonstellingsfunctie door gebruik te maken van advisering door deskundigen.
- Verwerving van voldoende gelden (landelijke, regionale en lokale fondsen) om de uitvoering van de plannen mogelijk te maken.
- Beheren van deze gelden.
- Betrokkenheid bij het herstel en de herinrichting van de historische parkaanleg rond het monument, inclusief het gebied rond de zicht-as naar Broekhuizen met herstel en behoud van de verbinding naar Broekhuizen middels het historische wandelpad, in actief contact met grondeigenaren, gemeente en Staatsbosbeheer.

Vrijwilligers verzorgen op zondagmiddag rondleidingen op de toren.

Historische 'Zocherbank'.

*Opnamen voor het
tv-programma
BinnensteBuiten,
november 2025.*

- Verzorgen van rondleidingen door bekwame gidsen:
 - Iedere zondagmiddag (bij goed weer).
 - Tijdens Open Monumentendag.
 - Voor scholen.
 - Op verzoek.

Contact met verschillende beheerders van routepaden om wandelroutes langs de Tombe te faciliteren (in samenwerking met het Routebureau van de

provincie en het Regionaal Bureau voor Toerisme).

- Overleg met Staatsbosbeheer over een informatiepaneel achter de Tombe naar aanleiding van de valwind van 2021 en het beter in beeld brengen van de grafheuvels.
- Creëren van publiciteit, o.a. via:
 - Landelijke omroepen, o.a. het programma Binnenste-Buiten
 - RTV Utrecht (uitzendingen vanaf/vanuit de Tombe).
 - Regiogo (regionale omroep en nieuwssite)
 - Regionale bladen: Nieuwsblad de Kaap en AD Utrechts Nieuwsblad
 - Facebook, website
 - Culturele Regio Heuvelrug
 - Historisch tijdschrift Hoetwas
- Gebruik maken van de bekende naam Zocher, als ontwerper van de Tombe en de omgeving.

VERMOGEN

De Stichting verwerft gelden door het aanschrijven van sponsors en fondsen. Zij houdt niet meer vermogen aan dan redelijkerwijs nodig is voor het herstel en behoud van de Tombe.

Na het herstel zijn de reserves in verhouding met de verwachte kosten van onderhoud en instandhouding van de Tombe.

Bij liquidatie van de Stichting zullen daarbij vrijkomende gelden worden aangewend voor een opvolgende organisatie in de vorm van een stichting of vereniging, die de instandhouding van de Tombe behartigt. Indien dit niet aan de orde is, dan zullen de vrijkomende gelden worden overgemaakt aan de gemeente Utrechtse Heuvelrug ten behoeve van het onderhoud van de Tombe.

CONTACT

Secretariaat Stichting Behoud Tombe van Nellesteijn

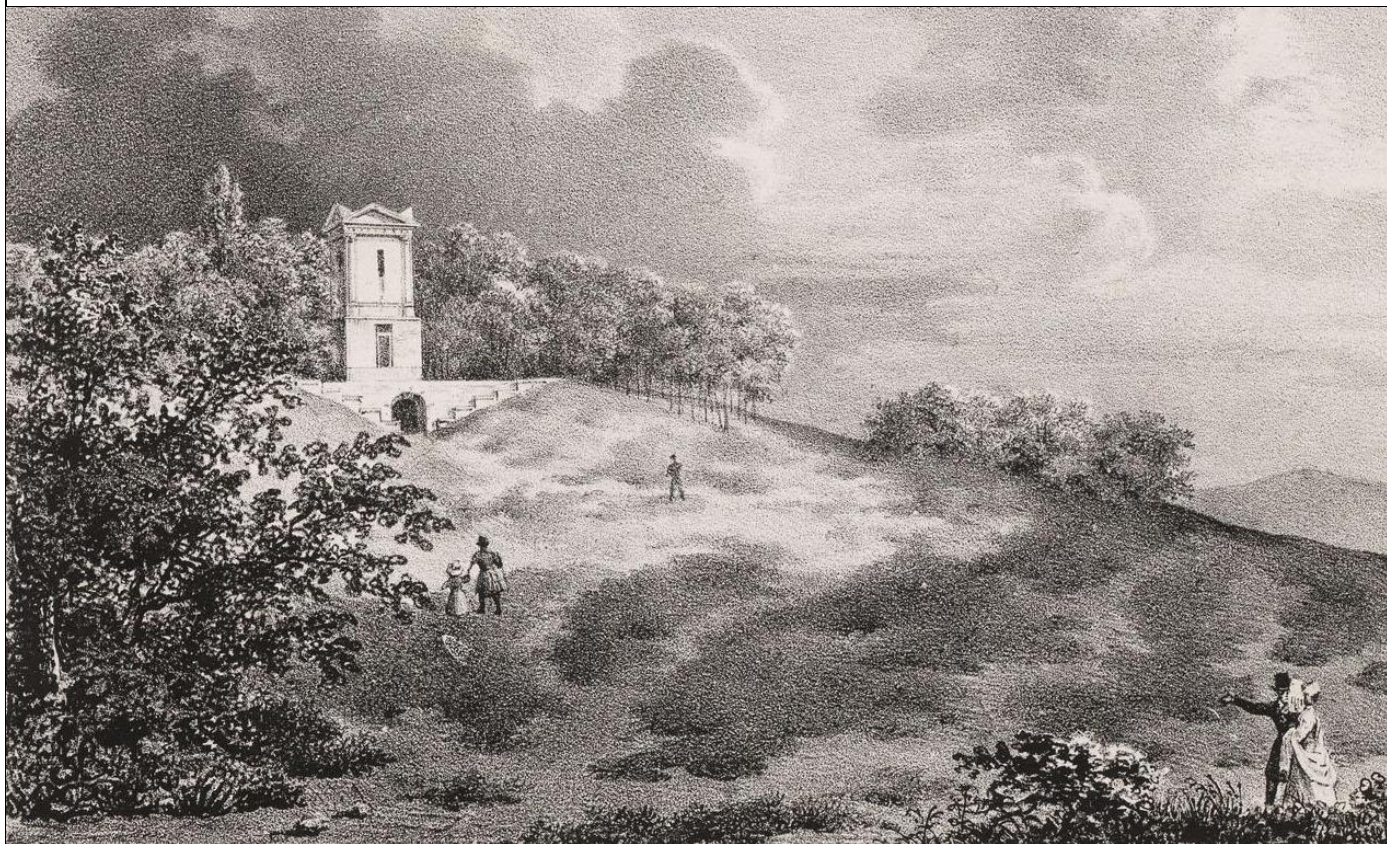
Burgemeester van den Boschlaan 33, 3956 DB Leersum
secretaris@stichtingbehoudtombevannellesteijn.nl

KVK 78484650 RSIN 861420731 @Nellesteijn

Bezoekadres Tombe:

Burgemeester van den Boschlaan 54, Leersum (geen postadres)

Deze versie van het Beleidsplan 2026-2028
is vastgesteld in februari 202.

De graftombe in 1829. Gravure van M. Mourot.